

Overzicht Ontwikkelingskader en fasebeoordeling

De pabo van Hogeschool Helicon leidt studenten op tot leraar in het basisonderwijs. Daarbij is de antroposofie onze inspiratiebron. Die inspiratie is vertaald naar het beroepsbeeld van de leraar in het basisonderwijs.

De volgende componenten spelen daarin een rol:

1. Grondhoudingen van de leraar basisonderwijs
2. De ontwikkelingsgerichte kernkwaliteiten van de leraar basisonderwijs
3. De belangrijkste rollen van de leraar basisonderwijs
4. Specialisatie naar drie leeftijdsgroepen

De 8 leraarsbekwaamheden van Pabo van Hogeschool Helicon zijn:

1. Kunstzinnig onderwijzen en begeleiden.
2. Interpersoonlijk handelen
3. Spiritueel-menskundig, pedagogisch handelen
4. Vakinhoudelijk en vakdidactisch ontwerpen en handelen
5. Organisatorisch handelen
6. Sociaalcommunicatief handelen in de schoolgemeenschap
7. Sociaalcommunicatief handelen met de schoolomgeving
8. Zelfontwikkeling

Kunstzinnig onderwijzen en begeleiden is daarvan een specifieke bekwaamheid van Pabo Hogeschool Helicon.

Kernkwaliteiten binnen de bekwaamheden

De bekwaamheden ontwikkel je als student gedurende de opleiding in 3 fases. Elke fase heeft zijn eigen kernkwaliteit.

Dit zijn 'basale persoonlijke vermogens die het leraarsberoep body geven in de directe ontmoeting met dit kind of deze klas'.

1 ^e fase:	Propedeutische fase, kernkwaliteit "Open en onderzoekend"
2 ^e fase:	Hoofdfase A, kernkwaliteit "Doelgericht en flexibel"
	Hoofdfase B, kernkwaliteit "Inspirerend en helend"
3 ^e fase:	Afstudeerfase, kernkwaliteit "Tegenwoordigheid van geest"

De volgorde van deze kwaliteiten geven aan elk leerproces richting, waarbij je in eerste instantie opneemt en kennis vergaart en langzamerhand steeds zelfstandiger in elke bekwaamheid staat.

In het volgende overzicht kun je een idee krijgen van wat je in de praktijk moet leren.

Propedeutische fase	Hoofdfase A	Hoofdfase B	Afstudeerfase
1 kunstzinnig onderwijzen en begeleiden			
Fasethema: Waarnemen en denken	Fasethema: Spel en beweging	Fasethema: Ritme en ademhaling	Fasethema: Ik en periferie
Kernkwaliteit: Open en onderzoekend	Kernkwaliteit: Doelgericht en flexibel	Kernkwaliteit: Inspirerend en helend	Kernkwaliteit: Tegenwoordigheid van geest
1.1 Herkent en benoemt de kunstzinnige aspecten van het leerproces van kinderen in de praktijk	1.2 Herkent wanneer kinderen in een zelfschepende kunstzinnige activiteit zijn en creëert de voorwaarden hiervoor.	1.3 Durft origineel te zijn in zijn pedagogisch didactische organisatie, vormgeving en pedagogische interventies.	1.4 Speelt beweeglijk en intuïtief in op onuitgesproken vragen en behoeften van de kinderen naar ontwikkelingsstof met de juiste beelden, vormen en interventies.

Propedeutische fase	Hoofdfase A	Hoofdfase B	Afstudeerfase
2 Interpersoonlijk handelen			
Fasethema: Waarnemen en denken	Fasethema: Spel en beweging	Fasethema: Ritme en ademhaling	Fasethema: Ik en periferie
Kernkwaliteit: Open en onderzoekend	Kernkwaliteit: Doelgericht en flexibel	Kernkwaliteit: Inspirerend en helend	Kernkwaliteit: Tegenwoordigheid van geest
2a.1 Toont betrokkenheid bij de kinderen door contact te maken met een kind of groep kinderen.	2a.2 Luistert actief naar kinderen en speelt in op hun inbreng.	2a.3 Neemt groepsprocessen waar en gebruikt deze informatie bij het begeleiden van kinderen.	2a.4 Hanteert die interactie- en communicatievormen die kinderen zoveel mogelijk tot hun recht laten komen, zonedig intercultureel.
2b.1 Ziet wat er gebeurt in zijn groep. Luistert naar de kinderen en reageert op hen.	2b.2 Hanteert verschillende gesprekstechnieken (vragen stellen, samenvatten) en gespreksvormen (kringgesprek, onderwijsleergesprek) in de omgang met kinderen.	2b.3 Beïnvloedt bewust groepsprocessen zodanig dat er een veilige leeromgeving ontstaat.	2b.4 Past professionele gespreksvaardigheden toe in het contact met kinderen.
2c.1 Herkent en benoemt aspecten van groepsprocessen in de groep.	2c.2 Stemt zijn taalgebruik, omgangsvormen en wijze van communiceren af op de leeftijdsfasen en de leefwereld van de groep.	2c.3 Wisselt rollen als begeleidend, sturend, stimulerend, confronterend en volgend af.	2c.4 Beschrijft en verklaart sociale verhoudingen in zijn groep en verbetert dit zonedig.

Propedeutische fase	Hoofdfase A	Hoofdfase B	Afstudeerfase
3 Spiritueel-menskundig-pedagogisch handelen			
Fasethema: Waarnemen en denken	Fasethema: Spel en beweging	Fasethema: Ritme en ademhaling	Fasethema: Ik en periferie
Kernkwaliteit: Open en onderzoekend	Kernkwaliteit: Doelgericht en flexibel	Kernkwaliteit: Inspirerend en helend	Kernkwaliteit: Tegenwoordigheid van geest
3a.1 Toont positieve verwachtingen ten aanzien van alle kinderen in de groep.	3a.2 Creëert samen met de kinderen een veilige leef- en leeromgeving door vertrouwen uit te dragen, kinderen te ondersteunen en uit te dagen.	3a.3 Kiest opvoedingsdoelen, onderwijsdoelen en lesdoelen in onderlinge samenhang.	3a.4 Pakt de meest voorkomende, alledaagse ontwikkeling- en gedragsproblemen adequaat aan ('kleine' vormen van faalangst, onzekerheid, motivatieproblemen, tijdelijke gedragsproblemen)
3b.1 Verdiept zich aantoonbaar in de leef- en belevingswereld van kinderen.	3b.2 Onderneemt doelgerichte activiteiten om de relatie met individuele leerlingen te verbeteren.	3b.3 Spoort kinderen in een lessenreeks of reeks ochtenden in de kleuterklas aan tot zelfstandig en verantwoordelijk handelen.	3b.4 Ontwerpt (met behulp van een collega) een plan van aanpak om het leef- en werkklimaat voor een groep kinderen te verbeteren en kan dit uitvoeren.
3c.1 Is zich bewust van zijn voorbeeldfunctie voor leerlingen.	3c.2 Kan inspelen op verschillen tussen leerlingen en hier doelgericht en flexibel gebruik van maken in de les.	3c.3 Geeft een periode 'ademend' vorm, rekening houdend met de werking van de nacht (het vergeten). [zie ook kunstzinnige comp.]	3c.4 Beschrijft van elk kind in zijn groep hoe het zich ontwikkelt op fysiek, sociaal-emotioneel en moreel gebied en bevordert deze ontwikkeling.

Propedeutische fase	Hoofdfase A	Hoofdfase B	Afstudeerfase
4. Vakinhoudelijk/vakdidactisch ontwerpen en onderwijzen			
Fasethema: Waarnemen en denken	Fasethema: Spel en beweging	Fasethema: Ritme en ademhaling	Fasethema: Ik en periferie
Kernkwaliteit: Open en onderzoekend	Kernkwaliteit: Doelgericht en flexibel	Kernkwaliteit: Inspirerend en helend	Kernkwaliteit: Tegenwoordigheid van geest
4a.1 Neemt de afwisseling van denken, voelen en willen waar en verwerkt deze informatie in lesonderdelen.	4a.2 Geeft inhoudelijke feedback op door het kind gemaakte producten en doorlopen processen.	4a.3 Werkt vakdoorsnijdend/vakoverstijgend bijvoorbeeld door het uitvoeren van een project.	4a.4 Zet doelgericht verschillende werkvormen, groeperingsvormen en middelen in bij de uitvoering van zijn onderwijs, om recht te doen aan verschillende manieren van leren.
4b.1 Geeft kleine (beperkt in omvang en complexiteit) leeropdrachten, beoordeelt deze en signaleert aan de hand van de resultaten niveauverschillen binnen de groep.	4b.2 Kan een les aanpassen als de situatie daar om vraagt.	4b.3 Ontwerpt, verzorgt en evalueert een samenhangende lessenreeks en periodeonderwijs, passend bij de leeftijdsfase van de betreffende klas en houdt daarbij rekening met de leerlijnen	4b.4 Signaleert leerproblemen en beoordeelt of en hoe hij deze problemen zelf kan aanpakken. Weet waar hij eventueel hulp kan vinden in en buiten de school.
4c.1 Motiveert kinderen en daagt hen uit.	4c.2 Verantwoordt de relatie tussen zijn lesinhouden en de kerndoelen primair onderwijs en het vrijeschoolleerplan	4c.3 Kan afwisselend vanuit het beeld en vanuit abstracties werken.	4c.4 Verantwoordt zijn vakinhoudelijke en didactische opvattingen en de wijze waarop hij dit vormgeeft binnen de groep. Daarbij maakt hij gebruik van relevante, actuele en methodische inzichten.

Propedeutische fase	Hoofdfase A	Hoofdfase B	Afstudeerfase
5 Organisatorisch handelen			
Fasethema: Waarnemen en denken	Fasethema: Spel en beweging	Fasethema: Ritme en ademhaling	Fasethema: Ik en periferie
Kernkwaliteit: Open en onderzoekend	Kernkwaliteit: Doelgericht en flexibel	Kernkwaliteit: Inspirerend en helend	Kernkwaliteit: Tegenwoordigheid van geest
5a.1 Neemt de gewoonten van de groep waar.	5a.2 Maakt een adequate tijdsplanning voor een onderwijsactiviteit.	5a.3 Wisselt werkvormen, materialen, klassenopstelling af. Zet deze middelen efficiënt in, passend bij de leeftijdsfase en de didactische doelen	5a.4 Plant en organiseert zorgvuldig de onderwijsactiviteiten in relatie tot de groep, de leeromgeving en de beschikbare tijd gedurende een dag, een periode van een week en een periode van 3 weken en is daarin waar nodig flexibel.
5b.1 Houdt tijdens de onderwijsactiviteit overzicht over de leerlingen en ziet wie wel en niet betrokken zijn.	5b.2 Maakt de kinderen duidelijk wat de taken en opdrachten zijn, welke activiteiten hij van hen verwacht en wat de kinderen van hem kunnen verwachten.	5b.3 Organiseert een lessenreeks zodanig dat er voldoende afwisseling is tussen het zelf actief kennis overdragen, het begeleiden van kinderen die aan het werk zijn en het waarnemen van de kinderen	5b.4 Gebruikt organisatievormen, leermiddelen en leermaterialen die leerdoelen en leeractiviteiten ondersteunen ten behoeve van de verschillende leergebieden.
5c.1 Neemt de consequenties waar van organisatorische maatregelen op het gedrag/welbevinden van leerkracht en leerling.	5c.2 Improviseert in onverwachte situaties ten behoeve van een goed leef- en werkklimaat.	5c.3 Organiseert een lessenreeks zodanig dat er voldoende afwisseling is tussen sociaal bezig zijn en individueel werken.	5c.4 Maakt regels en afspraken die passen bij de ontwikkelingsfasen van de groep en de behoeften van het individuele kind.

Propedeutische fase	Hoofdfase A	Hoofdfase B	Afstudeerfase
6 Sociaal/communicatief handelen in de schoolgemeenschap			
Fasethema: Waarnemen en denken	Fasethema: Spel en beweging	Fasethema: Ritme en ademhaling	Fasethema: Ik en periferie
Kernkwaliteit: Open en onderzoekend	Kernkwaliteit: Doelgericht en flexibel	Kernkwaliteit: Inspirerend en helend	Kernkwaliteit: Tegenwoordigheid van geest
6a.1 Staat open voor feedback en adviezen en maakt zichtbaar hoe de feedback wordt verwerkt.	6a.2 Neemt deel aan methodisch verantwoorde collegiale consultatie en intervisie.	6a.3 Communiqueert op een constructieve wijze tijdens intervisie, uitwisseling van ideeën en pedagogische vergaderingen en beleidsvergaderingen.	6a.4 Onderzoekt kritisch in gesprek met collega's zijn persoonlijke werkconcepten en handelwijzen.
6b.1 Hanteert vertrouwelijke informatie van kinderen en collega's zorgvuldig	6b.2 Neemt eigen opvattingen opnieuw in overweging na uitwisseling met collega's.	6b.3 Wisselt informatie uit over kinderen en onderwerpen in gesprek met collega's ten behoeve van het afstemmen van onderwijsactiviteiten en begeleiden van kinderen.	6b.4 Neemt constructief deel aan kindbesprekingen in de pedagogische vergaderingen en informeert zich goed over de kinderen en de onderwerpen die daar aan de orde zijn.
6c.1 Neemt de school als sociale organisatie waar.	6c.2 Gaat in gesprek met collega's die verschillende opvattingen, overtuigingen en andere culturele achtergronden hebben.	6c.3 Draagt verantwoordelijkheid voor het naleven van afspraken met collega's en spreekt teamleden aan op hun verantwoordelijkheden hierin.	6c.4 Gaat op een constructieve manier om met collega's met verschillende opvattingen en overtuigingen en met andere culturele achtergronden.

Propedeutische fase	Hoofdfase A	Hoofdfase B	Afstudeerfase
7 Sociaal/communicatief handelen met de omgeving			
Fasethema: Waarnemen en denken	Fasethema: Spel en beweging	Fasethema: Ritme en ademhaling	Fasethema: Ik en periferie
Kernkwaliteit: Open en onderzoekend	Kernkwaliteit: Doelgericht en flexibel	Kernkwaliteit: Inspirerend en helend	Kernkwaliteit: Tegenwoordigheid van geest
7a.1 Heeft een open en onbevooroordeelde houding naar ouders/ verzorgers van leerlingen.	7a.2 Gaat samen met de klassenleraar in gesprek met ouders of verzorgers over de vorderingen van hun kind en diens welbevinden in de klas.	7a.3 Integreert informatie van ouders / verzorgers in zijn benadering van het kind.	7a.4 Spreekt op een open en constructieve manier met ouders of verzorgers en interne en externe deskundigen over de vorderingen van kinderen en hun welbevinden in de school en maakt zijn verantwoordelijkheden en mogelijkheden hierin duidelijk.
7b.1 Erkent en respecteert cultuurverschillen tussen school- en thuismilieu.	7b.2 Gaat flexibel om met cultuurverschillen tussen school en thuismilieu.	7b.3 Beschikt over een open, luisterende houding (zonder defensie)	7b.4 Gaat flexibel om met cultuurverschillen tussen ouders/verzorgers/externe instanties.
7c.1 Voert samen met de klassenleraar gesprekken met ouders over de ontwikkeling van hun kind, bijvoorbeeld in 10-minuten gesprekken.	7c.2 Kan problemen signaleren en is in staat daarover uit te wisselen met de ouders.	7c.3 Is in gesprek met ouders/ collega's in staat zich in te leven in de zin en betekenis van bijdragen van zijn gesprekspartners	7c.4 Integreert informatie van ouders/verzorgers en interne en externe deskundigen in zijn benadering van het kind. Onder andere van peutergroep, kinderdagverblijf en voor- en naschoolse opvang.

Propedeutische fase	Hoofdfase A	Hoofdfase B	Afstudeerfase
8 Zelfontwikkeling			
Fasethema: Waarnemen en denken	Fasethema: Spel en beweging	Fasethema: Ritme en ademhaling	Fasethema: Ik en periferie
Kernkwaliteit: Open en onderzoekend	Kernkwaliteit: Doelgericht en flexibel	Kernkwaliteit: Inspirerend en helend	Kernkwaliteit: Tegenwoordigheid van geest
8a.1 Beschrijft wat hij als belangrijke kenmerken van het lerarenberoep ziet.	8a.2 Formuleert leervragen n.a.v. reflectie op handelen en studie en werkt daar planmatig aan	8a.3 Relateert gangbare en nieuwe onderwijsconcepten aan de eigen onderwijsvisie	8a.4 Neemt zichzelf kritisch waar terwijl hij handelt en kan zijn handelen direct aanpassen als de situatie daar om vraagt.
8b.1 Reflecteert op studie en handelen m.b.v. het reflectief leermodel.	8b.2 Onderzoekt zijn functioneren door feedback te vragen aan collega's, docenten en anderen.	8b.3 Levert een bijdrage aan het verbeteren van het onderwijs in zijn klas	8b.4 Brengt met behulp van systematische reflectie verandering in het eigen beroepsmatig handelen.

GLOBAAL OVERZICHT STUDIEPROGRAMMA								
PROPEDEUTISCHE FASE			A	HOOFDFASE		B	AFSTUDEER FASE	
MAJOR fase			MINOR fase en afsluiting MAJOR fase					
Focus oriënteren, selecteren en verwijzen			Focus Didactiek	Focus Beroepsspecialisatie			Focus: van kunde naar Kunst	
Oriënteren	Wetenschap:	Vrijeschool leerplan/ menskundige achter- gronden Antroposofie Psychologie Filosofie Kunstbeschouwing Fenomenologie	<u>Ontwerpen vaklessen:</u> Rekenen Nederlands Drama/toneel ICT Schrijven Spel en bewegen Muziek	Maatschappijwetenschap Communicatie Onderzoeksvaardigheid Zorgverbreding Zelfontwikkeling			MINOR A-1	MINOR A-2
				Specialisatie keuze				
				Jonge kind H-1	Kind van 6-12 jr. H-2	Kind van 10-14 jr. H-3		
	Schoolvakken:	Rekenen/wiskunde Taal Geschiedenis Aardrijkskunde Spel en bewegen ICT	Schilderen Vertellen Vormtekenen Boetseren Handvaardigheden Biologie Topografie Geschiedenis	Kleuterspecialisatie	Ontwerpen van periodelessen		Hele takenpakket van de leraar uitvoeren met speciale aandacht voor zorgverbreding en onderzoek	
	Kunstvakken:	Muziek Tekenen/schilderen Vormtekenen Boetseren Houtbewerken Steenhouwen Smeden Euritmie		Ontwerpen van een ochtendprogramma voor kleuters	Rekenen Nederlands Heemkunde Dierkunde Menskunde Geschiedenis	Minor richting: A-1: - Toegepast onderzoek (Scriptie) A-2: - Praktijkgericht		
Selecteren		Portfolio – POP (Persoonlijk OntwikkelingsPlan) Fasebeoordeling – a.d.h.v. POP					onderzoek - LIO-stage (leraar in opleiding)	
Verwijzen		Beroepsoriëntatie – a.d.h.v. stages Studiebegeleidingsgesprekken Voortgangsgesprekken						
Stages op vrijescholen: -	1e semester: 2e semester:	2 weken 4 weken	Stages op vrijescholen: 1e semester: 2 weken 2e semester: 4 weken Niet vrijeschoolstage: febr: 1 week + 9 maandagen daarna	Stages:	1e semester: 2e semester:	2 weken 10 weken		